

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Forsknings- og høyere utdanningsministeren

Utdannings- og forskningskomiteen
Stortinget

Deres ref

Vår ref

Dato

21/2300-2

28. april 2021

Representantforslag 281 S (2020-2021) om opptrappingsplan for helseutdanningene

Mangelen på helsefagarbeidere og sykepleiere har vært et sentralt tema over flere år. Som representantene påpeker har SSB i sitt mellomalternativ beregnet at det blir en mangel på 18 000 årsverk for helsefagarbeidere og i underkant av 29 000 årsverk for sykepleiere i 2035. At ca. halvparten av norske leger utdannes i utlandet er også en utfordring som regjeringen også har adressert.

Regjeringen er opptatt av å sørge for at universiteter og høyskoler bidrar til å dekke samfunnets kompetansebehov. Regjeringen foreslo gjennom Utdanningsløftet i revidert nasjonalbudsjett for 2020 midler til om lag 4 000 nye studieplasser ved universiteter og høyskoler. For regjeringen har det vært viktig at studieplassene går til fagområder hvor det er stort behov for kompetanse i årene fremover. Regjeringen foreslo i tillegg 40 millioner kroner til i hovedsak helse- og medisintutdanninger som har behov for rask oppgradering av undervisningsressurser, arealer og utstyr til klinisk undervisning for å møte stor økning i studentmassen.

Regjeringen har signalisert at den ønsker at flere tar fagskoleutdanning, jf. blant annet i Meld. St. 9 (2016–2017) *Fagfolk for fremtiden*. I behandlingen av kompetansemeldingen våren 2020 kom følgende anmodningsvedtak fra Stortinget, jf. Innst. 370 S (2019–2020): «Stortinget ber regjeringen opprette inntil 1 000 nye studieplasser innen høyere yrkesfaglig utdanning fra høsten 2020, i tillegg til at de 1 000 studieplassene som regjeringen varslet i Prop. 117 S (2019–2020), skal bli permanente, og at det videre utarbeides en forpliktende opptrappingsplan med 1 000 nye studieplasser årlig over fem år».

Opptopping av nye studieplasser i høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning vil måtte behandles i de årlige budsjettprosessene.

Kommentarer til de konkrete forslagene

- 1. Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for studieplasser innen medisin, helsefag og sykepleie. Planen skal både inneholde konkrete tiltak om opprettelse av tilstrekkelig med studieplasser ved utdanningsinstitusjonene, og tiltak som sikrer studentene praksisplass i helsesektoren. Planen bør også inneholde tiltak som gjør det attraktivt for helsearbeidere å være i sektoren.**

For å få til mer forutsigbarhet er det behov for en overordnet plan for innfasing av nye studieplasser til høyere yrkesfaglig utdanning over tid. Hensikten med en slik planlagt opptopping er å gi fagskolene, fylkeskommunene og arbeidslivet et konkret grunnlag for å planlegge rekruttering og utvikling av nye tilbud innenfor høyere yrkesfaglig utdanning. Det vil også kunne gi bedre grunnlag for å vedta midler til nye studieplasser ut fra beregninger i de enkelte fylkene av hvilke kompetansebehov som bør prioriteres. For å få en vellykket plan for opptopping bør veksten i studieplasser kobles tett til kompetansebehov i arbeidslivet i hver enkelt region. Opptrappingsplanen for høyere yrkesfaglig utdanning omtales i strategien for høyere yrkesfaglig utdanning, som legges frem før sommeren.

Siden 2014 har regjeringen tildelt midler til i underkant av 1 600 nye studieplasser til helseutdanningene hvorav 450 studieplasser innen sykepleierutdanningen, og 230 til videreutdanninger i sykepleie. De siste studieplassene kom i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2020. Den store flaskehalsen for å utdanne flere sykepleiere er tilgangen på praksisplasser. Derfor har regjeringen i stortingsmeldingen om arbeidslivsrelevans som ligger til behandling i Stortinget flere forslag som skal bidra til flere praksisplasser i hele landet. Vi foreslår blant annet å utrede en forsterkning av kommunenes ansvar for utdanning av helse- og sosialfagsstudenter og se på hvordan de private som leverer tjenester til det offentlige kan bidra til å få utdannet flere innenfor disse yrkene.

Regjeringen har også igangsatt en pilotordning for mer og bedre praksis i de kommunale helse- og velferdstjenestene. På sikt er målet at erfaringene fra pilotordningen vil bidra til flere praksisplasser. Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling (Diku) organiserer utlysninger og tildeler midler til prosjekter som finansieres gjennom ordningen. Piloten har blant annet som mål å utarbeide nye og innovative måter å organisere og finansiere praksismodeller som kan bidra til å øke kapasiteten i praksisfeltet, og ta i bruk flere kommuner som ligger lenger unna studiestedene. Regjeringen finansierte ordningen med 10 millioner kroner i revidert nasjonalbudsjett i 2019, og styrket den med ytterligere 20 millioner kroner i statsbudsjettet for 2020. I desember 2020 tildelte DIKU 97 millioner kroner til prosjekter finansiert gjennom ordningen.

Hva gjelder medisinutdanningen presenterte regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2021 et mål om at en større del av norske leger over tid skal utdannes i Norge, jf. Prop. 1 S (2020–2021). Regjeringen skal vurdere kostnader og muligheter for ulike alternativ for utvidet

utdanningskapasitet i medisin. I dette ligger det at medisinutdanningen skal inkludere desentraliserte studiemodeller som tar en større del av helsetjenesten i bruk. Disse anbefalingene er en oppfølging av Grimstadutvalgets rapport som foreslo en betraktelig økning i utdanningskapasiteten i medisin i Norge. Det skal også vurderes om flere studiesteder skal tilby medisinutdanning. I revidert nasjonalbudsjett i 2020 styrket regjeringen medisinutdanningene gjennom å tildele midler til 80 studieplasser.

For å få kartlagt mulighetene og utfordringene ved ytterligere opptrapping av antall studieplasser i medisin, har regjeringen nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som skal utrede dette. Økt utdanningskapasitet i medisin innebærer kostnader til blant annet vitenskapelig ansatte, bygg og infrastruktur, i tillegg til nye studieplasser. Derfor omfatter dette arbeidet nær kontakt både med de aktuelle universitetsmiljøene og primær- og spesialisthelsetjenestene.

2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2022 komme tilbake til Stortinget med innledende tiltak for å sikre flere studieplasser innen medisin, helsefag og sykepleie.

Økning av utdanningskapasiteten vurderes og behandles i de ordinære budsjettprosessene.

Med hilsen

Henrik Asheim